

Evidencijski broj / Article ID: 21714693
Vrsta novine / Frequency: Dnevna
Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
Rubrika / Section:

Restauracija ili devastacija Str. ► 10. i 11.

Ministarstvo kulture: Kod obnove Rimskog luka nije korišten beton, već vapnena žbuka

RESTAURACIJA ILI DEVASTACIJA Ministarstvo kulture tvrdi da je obnova antičkog spomenika i

Kod obnove Rimskog luka nije korišten beton, odnosno cement, već vapnena žbuka

Potpuno su očuvane sve izvorne strukture i autentičnost Rimskog luka, konstruktivno ojačanje metalnim sidrima u potpunosti je prihvatljivo za zahvate na sličnim vrstama spomenika. Negativnih reakcija iz stručnih krugova nema, a reakcija šire javnosti temelji se isključivo na pogrešnim i neprovjerenim informacijama iznesenima u medijima, kažu u Ministarstvu kulture i medija

Sanja GAŠPERT

Stručnjaci bez komentara

Naš list u svezi ove teme o kojoj posljednjih dana »bruji« riječka javnost kontaktirao je i neke od riječkih arheologa, povjesničara umjetnosti, pa i bivših konzervatora, ukupno četiri osobe. Nitko nije bio voljan komentirati temu, ali smo od jednoga od njih neslužbeno doznali kako smatra da se oko svega »digla velika prašina«, odnosno da nije riječ o devastaciji, kako navodi dio riječke javnosti.

RIJEKA » Na obnovi Rimskog luka radio je Hrvatski restauratorski zavod u suradnji s Područnim konzervatorskim uredom Rijeka, a radovi su izvedeni u skladu s načelima konzervatorsko-restauratorske struke uz primjenu tehnologije i materijala koji su nužni kako bi se sačuvala spomenička svojstva, a spomenik učinilo sigurnim i otpornim na negativne utjecaje atmosfere ili potresa, izjavila je ministrica kulture i medija Nina Obuljen Koržinek, vezano uz novi izgled riječkog Rimskog luka, najstarijeg sačuvanog arhitektonskog spomenika Rijeke, čiji je izgled nakon provedene restauracije ovih dana izazvao mnoge reakcije stanovnika grada na

Rječini. Prva je reagirala Lista za Rijeku, ističući da se radi o »kulturocidu u centru grada« jer je »Rimski luk devastiran cementom«, nakon čega se u sličnom tonu oglasio i zamjenik riječke gradonačelnice Vedran Vivoda. No, ministrica Obuljen Koržinek kaže da je sa žaljenjem pratila tekstove i reakcije u medijima, »od kojih se ili nije ni pitalo, ili nije pričekao odgovor s obrazloženjem stručnjaka te se tako

podržalo širenje neistinitih informacija i interpretacija«.

Erozija kamena

U priopćenju Ministarstva kulture i medija, Područnog konzervatorskog ureda Rijeka i Hrvatskog restauratorskog zavoda navodi se kako su provizke i istupi u medijima nastali temeljem neprovjerenih, netočnih i nestručnih informacija i interpretacija koji su u kratkom vremenu stvorili

neugodnu atmosferu prema stručnjacima, djelatnicima Područnog konzervatorskog ureda Rijeka Ministarstva kulture i medija i Hrvatskog restauratorskog zavoda.

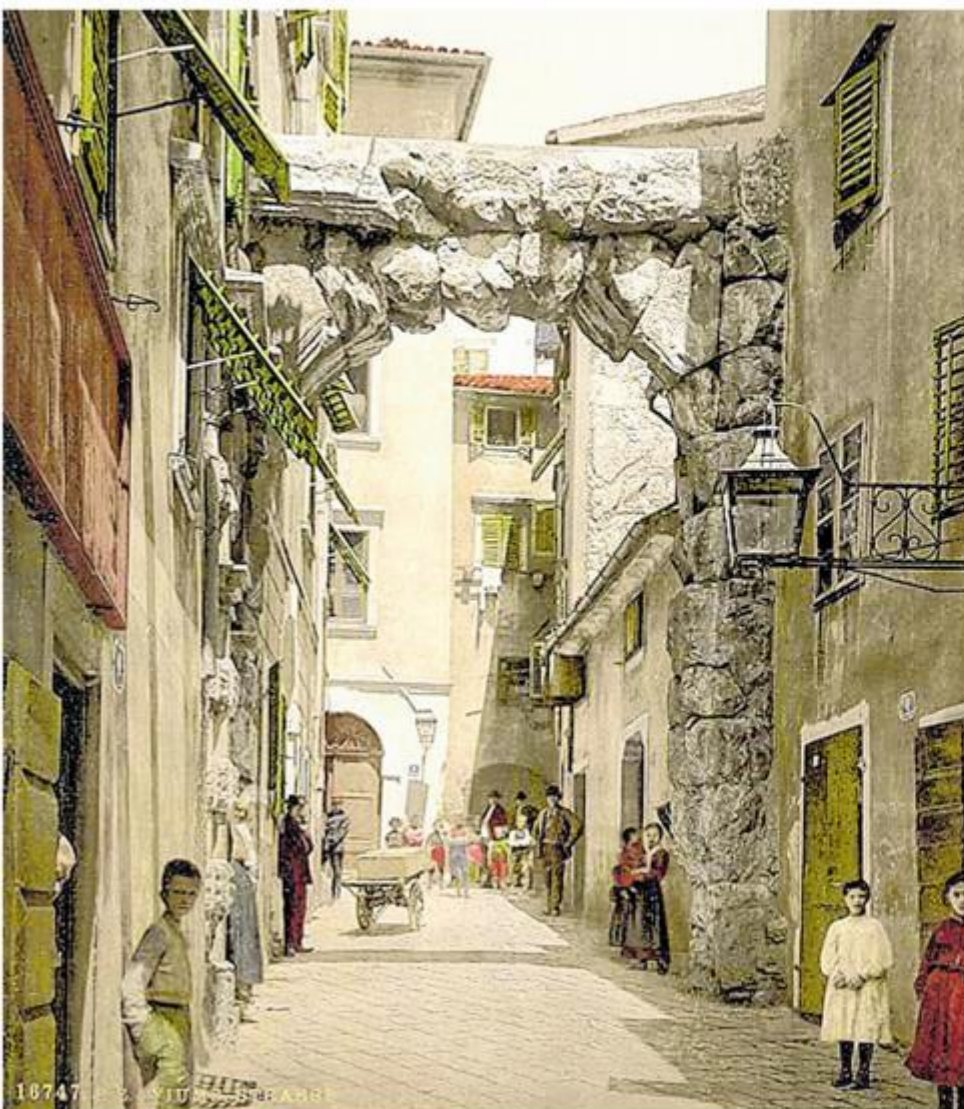
»Rimski luk (Arco romano) predstavlja ulazni portal nekadašnjeg rimskog vojnog zapovjedništva (Principija). Riječ je o ostacima masivnog kamenog zidanog luka smještenog između dvije zgrade, čiji je raspon 4,3 metra, a pete luka nalaze se na visini od 4 metra. Istočna peta izlazi iz zida oko 65 cm, dok je zapadna peta luka 'utisnuta' u ravninu pročelja zgrade Jadragenta. Luk je sastavljen od devet blokova u donjem redu te šest blokova u gornjem redu, a čija je debljina oko 100 centimetra. Protok vremena, djelovanje atmosfere, kao i ljudska aktivnost, nepovoljno su djelovali na luk, što je

za posljedicu imalo ozbiljnu konstruktivnu nestabilnost. Kamene elemente luka su izrazio erodirati, zbog čega je kontakt između njih i prijenos opterećenja na donje dijelove bio iznimno loš, do mjere koja predstavlja veliku opasnost za prolaznike. Površinska zaprljanja, cement u sljubicama i na kapi luka doprinosila su lošem stanju spomenika«, piše u priopćenju.

Stabilizacija luka

Nadalje, zbog opisanog stanja, 2019. godine Rimski luk je ušao u redoviti program djelatnosti Hrvatskog restauratorskog zavoda. Postavljena je drvena zaštitna skela koja je osigurala konstrukciju luka i sigurno korištenje javne površine te omogućila detaljnu analizu stanja i planiranje daljnjih zahvata.

»Radovi na luku trebali su slijediti uobičajenu dinamiku zahvata, međutim 2020. godine uslijedila je pandemija COVID-19 te dva razorna potresa koja su pogodila središnju Hrvatsku, Zagreb i Petrinju. Zbog tog izvanrednog stanja i potrebe za hitnim intervencijama na velikom broju kulturnih dobara na potresu pogođenom prostoru, financijski i ljudski resursi Hrvatskog restauratorskog zavoda bili su preusmjereni, zbog čega su radovi bili privremeno zaustavljeni i prolongirani. Nastavak radova uslijedio je 2024. godine, pri čemu treba imati na umu da je za složene zahvate konstruktivne sanacije bilo potrebno pronaći odgovarajuće tehničko rješenje i izraditi projekt. Veliki dio pripremnih radova nije bio vidljiv prisustvom radnika na terenu, zbog čega se

Rimski luk nekad

Rimski luk nakon obnove

1 središtu Rijeke izvedena po pravilima struke

Lista za Rijeku: Priopćenje ministrice vrijeđa zdrav razum, tražimo reviziju projekta

Lista za Rijeku najoštrije je reagirala na priopćenje ministrice kulture i medija Nine Obuljen Koržinek, kojom se, kako je istaknuto, »pokušalo umanjiti i relativizirati stanje Rimskog luka nakon nedavnih radova koje Ministarstvo naziva 'restauracijom'«.

- Umjesto preuzimanja odgovornosti, Ministarstvo je odlučilo napasti građane i medije koji su upozorili na problem, navodeći da se radi o »neprovjerenim i netočnim informacijama«. Takvo priopćenje vrijeđa zdrav razum svih koji su svojim očima vidjeli što je učinjeno povijesnom spomeniku. Rimski luk nakon zahvata izgleda lošije nego ikad. »Žbukana kapa«, vidljivi tragovi intervencija i neadekvatna rješenja koja nisu usklađena s povijesnim materijalom - to je, nažalost, realno stanje, bez obzira na to koliko ih ministrica pokušava uljepšati. Ministrica pritom tvrdi da »nije korišten cement«,

kao da je javnosti bitna kemijska formula, a ne činjenica da sve izgleda upravo kao - cement. Pretpostavljamo da bi ministrica Obuljen žestoko reagirala kada bi, primjerice, na Orlandovom stupu u njenom Dubrovniku - koji se još uvijek restaurira - jednog jutra osvanuo Orlando s betonskom kapom na glavi. Upravo takvo rješenje sada imamo u Rijeci. Ako je ovo »optimalno rješenje« i »primjena načela struke«, onda je budućnost hrvatske kulturne baštine ozbiljno ugrožena«, naveli su iz Liste za Rijeku, iz koje zahtijevaju hitne korake - neovisnu stručnu reviziju svih izvedenih radova na Rimskom luku, objavu kompletne projektne i nadzorne dokumentacije, utvrđivanje odgovornosti u Konzervatorskom uredu Rijeke i Hrvatskom restauratorskom zavodu, očitovanje Grada Rijeke koji je »godinama šutio i prešutno odobravao ovakvo stanje«.

pogrešno stekao dojam kako radovi obnove 'stoje'. Temeljem analize stanja konstrukcije interdisciplinarnom suradnjom nadležnih konzervatora, konzervatora-restauratora specijaliziranih za kamen te inženjera građevine specijaliziranih za konstrukciju i rad na zaštićenim kulturnim dobrima, odabrano je optimalno rješenje stabilizacije luka. Sve cementne žbuke, što uključuje kapu i sljubnice, očistilo se s površine kamena. Nakon toga su na gornju plohu luka ugrađeni inox čelični profili koji su se učvrstili na pete luka. Na te je nosače potom ugrađen i povezan veći broj metalnih sidara (inox šipke ugrađene okomito i pod kutem). Ugrađena metalna konstrukcija preuzela je nosivu ulogu koju su izvorno imali erodirani kameni blokovi luka, čime se osigurala njegova konstruktivna stabilnost, navodi se u priopćenju te dodaje kako je, u cilju zaštite čeličnih profila od atmosferilija, sprječavanja ulaska oborina u strukturu kamenog luka te sakrivanja novih konstruktivnih ojačanja, odlučeno ponoviti žbukanu kapu na vrhu luka. Ona je izvedena vapnenom žbukom s dodatkom umjetnog kamena kao povijesno primjenjivanim i s kamenom građom kompatibilnim materijalom. Po dovršetku konstruktivnog ojačavanja izvedeni su restauratorski radovi kojima su očišćeni neadekvatni mortovi i druge prljavštine s površine kamena, zatvorena su i rekonstruirana sva mjesta na kojima se izvela ugradnja metalnih šipki te je na tim mjestima

NOSITELJI OBNOVE

Nositelj programa obnove bio je Hrvatski restauratorski zavod, a konzervatorski nadzor provodio je nadležni Područni konzervatorski ured Rijeke. Obnova Rimskog luka isključivo je financirana državnim proračunskim sredstvima

površina kamena, kao i vapnena kapa na vrhu, tonirana u cilju dobivanja ujednačene cjeline.

Uklonjena žbuka

U priopćenju se napominje i naglašava kako prilikom obnove Rimskog luka u Rijeci nije korišten beton, odnosno cement. »Stara betonska kapa je zamijenjena kapom od vapnene žbuke koja je kompatibilna s kamenom građom, a u cilju sprječavanja ulaza kiše u strukturu luka i sakrivanja ugrađene metalne konstrukcije. Izvedena kapa dimenzijama i izgledom je istovjetna prijašnjoj te je u potpunosti u skladu s praksama prezentacije sličnih povijesnih arhitektonskih objekata. Završna prezentacija 'žbukane kape' tonski je usklađena sa svjetlosivom bojom završnog reda izvornih kamenih dijelova luka«, piše u priopćenju te se nadalje navodi kako se opisanim postupkom slijedilo ključna

konzervatorska načela obnove kulturnih dobara - potpuno su očuvane sve izvorne strukture i autentičnost Rimskog luka, a neophodno i po potrebi reverzibilno, konstruktivno ojačanje metalnim sidrima u potpunosti je prihvatljivo za zahvate na sličnim vrstama spomenika, te je dimenzionirano u odnosu na iznimno loše stanje očuvanosti.

Uklonjeni su svi neadekvatni materijali (cementne žbuke) i zamijenjeni odgovarajućima koji se standardno koriste u obnovi povijesnih građevina (vapnena žbuka, metal), a restauratorski postupak izveden je po pravilima struke. Nositelj programa obnove bio je Hrvatski restauratorski zavod, a konzervatorski nadzor provodio je nadležni Područni konzervatorski ured Rijeke, koji ujedno izdaje odobrenja za radove ili potvrđuje projektnu dokumentaciju. Obnova Rimskog luka isključivo je financirana državnim proračunskim sredstvima Ministarstva kulture i medija kroz godišnju redovitu djelatnost Hrvatskog restauratorskog zavoda, bez sufinanciranja regionalne ili lokalne samouprave.

»Uređenje i prezentacija cjelokupnog područja Arheološkog parka Principia, što uključuje konzervaciju arheoloških ostataka, postavljanje informativnih ploča, osvjetljenje i slično, izvedena je 2014. godine. Nismo upoznati s planovima turističke zajednice ili nadležnih gradskih tijela o postavljanju dodatnih informativnih panoa. U idućem razdoblju predviđa se informiranje i prezentacija izvedenih radova na Rimskom luku zainteresiranoj javnosti. Zaključno ponavljamo kako su radovi izvedeni sukladno svim konzervatorsko-restauratorskim načelima i pravilima struke te da je krajnji rezultat sa stručnog aspekta iznimno zadovoljavajući. Negativnih reakcija iz stručnih krugova nema, a reakcija šire javnosti temelji se isključivo na pogrešnim i neprovjerenim informacijama iznesenima u medijima«, navodi se u priopćenju.

“ U cilju zaštite čeličnih profila od atmosferilija, sprječavanja ulaska oborina u strukturu kamenog luka te sakrivanja novih konstruktivnih ojačanja, odlučeno je ponoviti žbukanu kapu na vrhu luka. Ona je izvedena vapnenom žbukom s dodatkom umjetnog kamena kao povijesno primjenjivanim i s kamenom građom kompatibilnim materijalom. Završna prezentacija žbukane kape tonski je usklađena sa svjetlosivom bojom završnog reda izvornih kamenih dijelova luka

Ministarstvo kulture i medija